

Situació Catalunya

2n semestre 2020

Evolució esperada de l'economia de Catalunya

Desembre de 2020

El PIB de Catalunya es podria reduir entre un 11,5% i un 12,0% en el 2020, i augmentar entre un 6,0% i un 6,5% en el 2021. Això resultaria en la destrucció d'uns 85.000 llocs de treball entre la fi de 2019 i la de 2021, i en un augment de la taxa d'atur de prop de 3,4 punts percentuals (pp) fins al 14,4% de mitjana en el 2021, situant-se 3 punts per sota de la mitjana d'Espanya.

La caiguda de l'activitat enguany s'explica per l'increment de la incertesa relacionada amb la pandèmia, per l'establiment de les mesures de confinament i distanciament social necessàries per evitar el contagi i per la seva extensió per un període superior a l'esperat. Entre els factors que justifiquen la significativa disminució del PIB de Catalunya es troben: un major impacte de la pandèmia en el consum de les llars, un menor impuls de la despesa pública, un major pes dels sectors de consum social, la major exposició al turisme i l'elevada dependència de la despesa dels no residents¹. Tot això ha repercutit també en un impacte una mica més intens de la crisi sobre el mercat laboral. Amb dades fins al tercer trimestre, les previsions de BBVA Research indiquen que l'ocupació EPA a Catalunya podria reduir-se en un 3,8%.

La incertesa sanitària i econòmica, així com les restriccions d'oferta necessàries per contenir el contagi, són les causes de bona part de la contracció del consum que es va observar en el primer semestre. Però la fi de l'estat d'alarma el 21 de juny va permetre una certa recuperació. En particular, en el tercer trimestre la despesa presencial realitzada amb targeta per clients de BBVA o en TPV de BBVA va augmentar en un 1,5% interanual. Aquesta dada és mig punt inferior a l'observat en el conjunt d'Espanya, la qual cosa s'explica per una composició en la qual pesa 4 pp. més la despesa dels estrangers (que es concentra en els mesos d'estiu), ja que tant les compres amb targetes espanyoles com les realitzades amb targetes estrangeres mostren un comportament una mica millor que en el conjunt d'Espanya. A més, les transaccions d'habitatge van recuperar el ritme de l'any anterior. Per la seva part, les exportacions de béns i la producció industrial van millorar de manera ostensible: si en el segon trimestre les vendes de béns a l'exterior s'havien reduït en un 30% a/a i l'activitat del sector industrial va minvar en un 20% respecte del mateix període de l'any anterior, en el tercer trimestre aquestes correccions eren de només un 7,6% i un 12%, respectivament. **Per contra, el sector turístic, encara que va mostrar una millora, va mantenir encara un perfil molt baix.** Després del tancament d'abril i maig, en el tercer trimestre les estances a hotels van augmentar, però fins i tot amb un turisme nacional relativament dinàmic, les pernoctacions hoteleres van caure un 66% respecte l'any anterior.

En conjunt, per tant, les dades d'activitat econòmica en el tercer trimestre van superar lleugerament les expectatives. En aquest avanç va tenir un paper gens menyspreable la política de protecció de rendes, com ERTOS COVID, o els avals i préstecs a empreses posats en marxa per la Generalitat. Tot plegat va permetre que la caiguda de l'ocupació i del consum fossin inferiors a les que s'haurien observat en absència d'aquestes polítiques. El crèdit a d'altres sectors residents, a Catalunya, va augmentar en 16 pp. del PIB regional entre la fi de 2019 i el segon trimestre de 2020 (última dada disponible) fins arribar al 99% del PIB regional (9 pp. per sota de la mitjana nacional).

L'impacte de la crisi, a més de significatiu, està sent heterogeni entre sectors o col·lectius, i diferent a l'observat en el 2008. Encara que la caiguda en l'ocupació va tornar a ser major entre els més joves, el canvi demogràfic ha fet que a Espanya **els majors de 35 anys representin en aquesta crisi més de la meitat de les**

¹ Per a un major detall, vegeu: <https://www.bbva.com/publicaciones/espana-situacion-cataluna-primer-semestre-de-2020/>

persones que han perdut la seva ocupació (enfront d'una cinquena part el 2008-2009). Des del punt de vista sectorial, la construcció no és, per primera vegada en molt de temps, un dels detonants de la crisi. Per contra, després de ser tradicionalment un sector refugi en d'altres episodis d'incertesa, **l'hostaleria va sofrir en major mesura les repercussions de la pandèmia** (caiguda de l'afiliació del 20,7% entre febrer i maig), al costat de les activitats on la presència física del treballador, de l'ocupador o del consumidor és indispensable (-8,3%, enfront del 5,1% de caiguda del total de l'afiliació). El major pes relatiu d'aquestes activitats a la regió i la seva major dependència de la demanda estrangera explica aquesta major contracció de l'ocupació, que no es va veure prou compensada per les contraccions més moderades en sectors com la indústria (-2,4%) o els serveis de major teletreball (-2,9%). Des d'un punt de vista de gènere, aquesta crisi ha estat més igualitària, en afectar de manera similar les dones i els homes, a diferència de l'observat en el 2008. Això es deu en gran mesura a l'hostaleria. Finalment, **des del punt de vista territorial**, s'observa que en el moment de major impacte, al mes de maig, l'eix de Girona i el Camp de Tarragona van ser les zones més afectades, seguides de les comarques de muntanya i l'eix Metropolità, per l'efecte del turisme. Aquesta major feblesa continua amb les últimes dades de novembre. Les zones d'interior i les Terres de l'Ebre, amb una major orientació de la seva força laboral cap a l'agricultura i la indústria, estarien sent els territoris que millor estan capejant, ara com ara, aquesta crisi.

Però si les dades de l'estiu van ser relativament positives i apuntaven a una recuperació econòmica, l'arribada de la segona onada del COVID-19 ha obligat a tornar a les limitacions als desplaçaments, a mesures més dràstiques en la restauració, i fins i tot al tancament d'alguns establiments comercials. Com a resultat, la informació del quart trimestre apunta a un menor creixement de l'esperat inicialment. A l'octubre, la despesa presencial amb targeta a Catalunya es va reduir en un 1,4% (resta d'Espanya, -0,6%), però al novembre, la contracció va ser del 18%, enfront del -10% en la resta d'Espanya. Tots els segments del mercat mostren pitjors dades en aquests dos mesos, però és destacable el retorn a caigudes similars a les del primer estat d'alarma en allotjament (-61% a l'octubre i -80% al novembre), en bars i restaurants (-35% i -63%) i en moda (-26 i -56%). Com a conseqüència, algunes millores que es venien observant mostren un fre. En concret, mentre que en la resta d'Espanya el nombre d'afiliats a la Seguretat Social en el Règim General acollits a Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació continua perdent pes i s'acosta ja al 3% dels afiliats, a Catalunya aquest avanç s'estanca prop del 5% a l'octubre i novembre. Així, **els sectors orientats cap a un consum més social tornen a ser els més afectats per aquesta segona onada de la pandèmia.**

L'increment dels contagis a la UE també pot afectar les perspectives de les vendes a l'exterior, que tot i recuperar-se, no ho fan amb la mateixa intensitat que a la resta d'Espanya. En particular, les exportacions catalanes estarien comportant-se pitjor que les espanyoles en l'acumulat fins a setembre (-14,1% a/a acumulat, 2 pp. pitjor que la mitjana). Això es deu a les dificultats experimentades pel sector automotriu, les vendes exteriors del qual es redueixen un 28,5% en l'acumulat (7 pp. pitjor que les espanyoles), als béns d'equipament (-2,7%) i als béns de consum (-18,4%). Tot això no es veu compensat pel bon comportament dels aliments (8,0%). No obstant això, la deterioració que s'observa en els indicadors sanitaris en alguns dels principals socis comercials europeus podria afectar negativament les perspectives d'aquests sectors durant els pròxims mesos, a més dels reptes estructurals propis del sector automotriu.

La incertesa que afecta la despesa en consum també podria limitar cap endavant la recuperació de la inversió. Diversos indicadors de formació bruta de capital fix donen senyals negatius, anticipant una inversió privada més feble. D'una banda, la importació de béns de capital fins a setembre es va reduir un 19,6% en termes interanuals a Catalunya, 6,1 punts percentuals més que a Espanya. La contracció en els visats d'obra nova fins a setembre a Catalunya és similar a l'observada a Espanya (-21,7% i -23,6%, respectivament), però les transaccions d'habitatge mostren un pitjor comportament al juliol i agost, afectades pel major pes de la segona residència, ja sigui de residents en altres províncies o d'estrangers. Així, el consum i la inversió de les administracions públiques

podrien actuar com a estabilitzadors econòmics i de necessària resposta a la pandèmia. En el cas del govern de la Generalitat, això podria comportar un dèficit pròxim al 0,5% del PIB regional.

Cap endavant, l'alentiment de l'activitat que s'observa en aquest quart trimestre podria traslladar-se també al primer trimestre de 2021, com a conseqüència de l'impacte que pugui tenir la segona onada de contagis en l'economia europea i en l'espanyola. Aquesta pitjor arrencada de 2021 explica la revisió a la baixa en el creixement del PIB en 2021 respecte a l'apuntat el mes de juliol. L'increment de la incidència de casos de la malaltia durant octubre i novembre i les restriccions adoptades han suposat un augment en la incertesa. Això es reflecteix particularment en un punt d'inflexió, a pitjor, en les enquestes sobre l'evolució de l'activitat econòmica a Europa. De moment, aquesta deterioració sembla no afectar altres grans àrees com els EUA o la Xina. No obstant això, preocupa la feblesa de la recuperació en alguns països emergents. Tant a Espanya com especialment a Catalunya, diversos indicadors mostren que la millora pot estar perdent força. Ja s'ha apuntat la contracció de la despesa amb targeta a l'octubre i novembre, i encara que les dades de l'arrencada de desembre són una mica més positives, la incertesa és elevada.

Seràn crucials les mesures públiques que s'adoptin en els pròxims trimestres i la seva implementació, tant en relació amb els fons europeus com a les reformes que els acompanyin. D'una banda, els impulsos fiscals i al crèdit adoptats per impulsar a la demanda interna, claus en el moment de la seva posada en marxa, poden estar perdent empena sis mesos després de la seva implementació. Això explica en part els canvis anunciats recentment tant en la política del BCE com a nivell domèstic, en els termes dels crèdits de l'ICO. En tot cas, seria convenient implementar aquestes polítiques amb modificacions a la regulació vigent dels ERTOS per a donar suport a la continuació de la recuperació. En cas contrari, es corre el risc de perdre una part important del teixit empresarial i agreujar la destrucció d'ocupació, si les empreses que han presentat un expedient es veuen en la necessitat de reestructurar les seves plantilles. Per una altra banda, encara que l'estímul fiscal anunciat per als pròxims anys amb recursos del fons Next Generation EU (NGEU) pot ser suficient, no s'han donat memòries dels projectes que conformen l'agenda del pla ni un calendari per a la seva implementació. Tampoc és fàcil saber quina part d'aquests projectes són completament addicionals als que s'haguessin dut a terme sense NGEU. Tot això fa difícil valorar el seu impacte final sobre l'economia o el que tindrà en cada any. El retard en l'aprovació dels pressupostos autonòmics, a l'espera de les eleccions, suposa un risc addicional en la mesura que pugui retardar la presentació de projectes que es puguin beneficiar d'aquests fons i, com a conseqüència, impliquin una arribada més tardana de l'impacte associat a aquests.

Els riscos sobre aquest escenari econòmic se centren en dos àmbits d'elevada incertesa. El principal obstacle a la recuperació és l'evolució de la pandèmia. És Això fa primordial millorar la capacitat del sistema sanitari per a enfrontar escenaris de major tensió, i desenvolupar medicaments efectius en el tractament mentre arriba una vacuna. Encara que el consum es va reactivar a l'estiu, des de mitjans d'octubre la nova onada de contagis va portar a mesures de restricció de la mobilitat i l'activitat econòmica, amb el que la despesa va tornar a situar-se per sota dels nivells observats fa un any. I això no només es deu al temor al contagi i a les restriccions que encara es mantenen en l'oferta per aquesta segona onada, sinó també a la situació del mercat de treball i als riscos de solvència empresarial.

En tot cas, són possibles escenaris més favorables. La quantitat de vacunes en una fase avançada de prova, fins i tot l'aprovació del seu ús en alguns països, fa més probable que es pugui comptar amb un remei efectiu durant el proper any i mig. A més, es preveu que en la segona meitat del pròxim any es podria accelerar el creixement, sobretot de la inversió, que podria veure's retroalimentada pel caràcter simultani de l'impuls en el conjunt de la Unió Europea a través del programa Next Generation EU (NGEU). Les previsions que aquí es presenten apunten al fet que només començaran a observar-se efectes significatius de la major inversió a partir del tercer trimestre del 2021, i que les repercussions més importants s'apreciaran en anys posteriors. Sistemes de

governança i execució dels projectes adequats podrien contribuir a tancar una possible bretxa entre un impuls fiscal i el següent, presentant bons projectes als fons europeus disponibles, al costat de reformes estructurals ambicioses que els acompanyin. En concret, reformes en relació amb la millora del funcionament del mercat laboral, del mercat de béns i serveis, de la productivitat o de la sostenibilitat de les finances públiques. També la proximitat i cooperació amb els governs locals i regionals serà fonamental per a la identificació dels projectes més eficaços i la seva millor execució, a més de la col·laboració públicoprivada. Una ràpida aprovació dels Pressupostos Generals de l'Estat i dels autonòmics, i avanços en mesures que millorin la capacitat de creixement de l'economia espanyola i catalana, podrien donar lloc a creixements superiors als previstos en aquesta publicació.

AVÍS LEGAL

El present document, elaborat pel Departament de BBVA Research, té caràcter divulgatiu i conté dades, opinions o estimacions referides a la data del mateix, d'elaboració pròpia o procedents de fonts o basades en fonts que considerem fiables, sense que hagin estat objecte de verificació independent per BBVA. BBVA, per tant, no ofereix garantia, expressa o implícita, quant a la seva precisió, integritat o correcció.

Les estimacions que aquest document pot contenir han estat realitzades segons metodologies generalment acceptades i han de prendre's com a tals, és a dir, com a previsions o projeccions. L'evolució històrica de les variables econòmiques (positiva o negativa) no garanteix una evolució equivalent en el futur.

El contingut d'aquest document està subjecte a canvis sense avís previ en funció, per exemple, del context econòmic o de les fluctuacions del mercat. BBVA no assumeix cap compromís d'actualitzar el contingut del document o de comunicar els canvis que s'hi puguin realitzar.

BBVA no assumeix cap responsabilitat per qualsevol pèrdua, directa o indirecta, que pogués resultar de l'ús d'aquest document o del seu contingut.

Ni el present document, ni el seu contingut, constitueixen una oferta, invitació o sol·licitud per adquirir, desinvertir o obtenir cap interès en actius o instruments financers, ni poden servir de base per a cap contracte, compromís o decisió de cap tipus.

Especialment respecte a la inversió en actius financers que poguessin estar relacionats amb les variables econòmiques que aquest document pugui desenvolupar, els lectors han de ser conscients que en cap cas han de fer servir aquest document com a base per prendre les seves decisions d'inversió i que les persones o entitats que potencialment els puguin oferir productes d'inversió seran les que tenen l'obligació legalment de proporcionar-los tota la informació que necessitin per prendre aquesta decisió.

El contingut del present document està protegit per la legislació de propietat intel·lectual. Queda expressament prohibida la seva reproducció, transformació, distribució, comunicació pública, posada a disposició, extracció, reutilització, reenviament o la utilització de qualsevol tipus, per qualsevol mitjà o procediment, exceptuant els casos en què estigui legalment permès o sigui autoritzat expressament per BBVA.

Aquest informe ha estat elaborat per:

Economista en cap

Miguel Cardoso

miguel.cardoso@bbva.com

Joseba Barandiaran
joseba.barandia@bbva.com
+34 94 487 67 39

Giancarlo Carta
giancarlo.carta@bbva.com
+34 673 69 41 73

Juan Ramón García
juanramon.gl@bbva.com
+34 91 374 33 39

Félix Lores
felix.lores@bbva.com
+34 91 374 01 82

Pilar Mas
mariapilar.mas@bbva.com
+34 91 374 83 94

Virginia Pou
virginia.pou@bbva.com
+34 91 537 77 23

Pep Ruiz
ruiz.aguirre@bbva.com
+34 91 537 55 67

Angie Suárez
angie.suarez@bbva.com
+34 91 374 86 03

Camilo Andrés Ulloa
camiloandres.ulloa@bbva.com
+34 91 537 84 73

Rubén Veiga
ruben.veiga@bbva.com
+34 638 59 35 17

INTERESSATS DIRIGIR-SE A:

BBVA Research: Calle Azul, 4. Edificio La Vela – 4ª y 5ª planta. 28050 Madrid (España).
Tel.: +34 91 374 60 00 i +34 91 537 70 00 / Fax: +34 91 374 30 25
bbvaresearch@bbva.com www.bbvaresearch.com